

A Könyvtárosok Egyesületének javaslatai az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. OM rendelet módosítási előterjesztéséhez¹

Köszönettel vettük, hogy jelen jogszabályt a közigazgatási egyeztetés keretében véleményezhetjük. Örömmel láttuk, hogy az érettségi követelményekkel kapcsolatban több korábbi javaslatunk beépítésre került. Vannak viszont még olyan javaslataink, melyeket továbbra is alapvetően fontosnak tartunk, így kérjük, ezeket is fontolják meg, vegyék figyelembe.

INFORMATIKA

A kompetenciák és a vizsgakövetelmények könyvtárhasználatra vonatkozó részei megegyeznek egyesületünk korábban küldött javaslataival, így azokkal egyetértünk, és ezúton is köszönjük, hogy figyelembe vették. A jövőben kérjük, hogy ezeket ne az utolsó pillanatban küldhessük, hanem az Informatika tantárgyhoz kapcsolódó munkabizottságokba könyvtár-pedagógiai szakértőt is kérjenek fel.

Az írásbeli vizsga szabályozásához viszont van olyan javaslatunk, melyet újra a jogalkotók figyelmébe ajánlunk.

A vizsga leírása

Az érettségi vizsga írásbeli része az eddigi szabályozás szerint nem tartalmaz könyvtárhasználati feladatot. Itt most ezt nem is kezdeményezzük, csupán azt, hogy a már meglévő feladatstruktúrába jelenjen meg az etikus forráshasználat követelménye. Így az alábbi részbe javasoljuk az itt megfogalmazott mondat/követelmény beszúrását.

Gyakorlati vizsga

A gyakorlati feladatlap jellemzői

A szöveges és képi forrásokkal dolgoztató szerkesztési feladatok egyértelmű utalások mentén elvárják az etikus forrásjelölést.

Indoklás: Ez a követelmény a biztosítéka annak, hogy a vizsgázók ne legyenek etikátlan forráshasználatot mutató munkák szerkesztésére „kényszerítve”. A mondat beszúrása továbbá azért is szükséges, hogy a vizsgára készülők és a felkészítők egyértelmű tájékoztatást kapjanak erről az elvárástól.

---

¹ A hozzászólás alapjául szolgáló, egyesületünknek közvetlenül megküldött dokumentum: Előterjesztés az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet módosításáról, 17749/2015., Budapest, EMMI, 2015. március 23.,17+981 p.

Egyre gyakoribb jelenség mind a köz-, mind a felsőoktatásban, hogy a diákok a felhasznált forrásokkal részben vagy egészben tudatlanságból vagy szándékosan etikátlanul járnak el. Egyes esetekre politikai botrányok is ráirányítják a figyelmet. Így minden lehetőséget meg kell ragadni, hogy jó példákkal találkozzanak és az etikusságot alapvető, természetes követelményként tapasztalhassák meg.

A fenti mondat a gyakorlatban azt jelentené, hogy a szöveg-, prezentáció- és weblapszerkesztési feladatokhoz biztosított szöveges és képi nyersanyagokban megadott forrásmegjelölést az utasításokban megadott módon bele kell szerkeszteni a munkába.

MÁS ÉRETTSÉGI TÁRGYAK

Összefoglalóan az egyes érettségi tárgyakkal kapcsolatban azt tudjuk megfogalmazni, hogy az etikus forráshasználat elvárása több helyen hiányzik. Korábbi hozzászólásunkban² kigyűjtöttük a 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról c. jogszabály módosítási előterjesztéséből azokat a helyeket, ahol mindenképpen szükségesnek tartjuk ennek a követelménynek a megjelenítését.

Örömmel láttuk, hogy a magyar nyelv és irodalom vizsgatárgynál legalább a részletes vizsgakövetelmények között megjelent az etikus forráshasználat. Kérjük, hogy ennek a szempontnak az érvényesülést vizsgálják meg a többi tantárgy követelményeiben is!

Az etikus információ- és forráshasználat több szempontból is fontos, több részkövetelményt takar:

- a plágium, a gondolatok, szavak forrásmegjelölés nélküli felhasználása sem etikai, sem jogi szempontból nem elfogadható tevékenység,
- felhasznált információink akkor hitelesek, ha egyértelműen azonosítható, visszakereshető forrásuk,
- felhasznált információink értékét, így meggyőző erejét befolyásolja annak forrása,
- tartalomnak, a szöveggörnyezetnek, az alkotó céljának megfelelő, azt nem kifordító, elferdítő felhasználás alapvető etikai elvárás,
- az általános műveltség részét képezi, keresttantervi követelmény a források bibliográfiai adatainak azonosítása,
- A NAT az anyanyelvi kommunikáció és a digitális kulcskompetencia követelményei között is kiemeli az etikus forráshasználat elveit.

Történelem

Tartalmi követelmények, középszint / emelt szint

1. Ismeretszerzés, források használata (170-172. p.)

Kiegészítési javaslat:

forrás azonosítása, etikus és hiteles felhasználása, pontos forrásmegjelölés

Indoklás: Ebben a témakörben több, a források használatával kapcsolatos követelmény valóban megjelenik, hiszen a történelem tárgy tanítása nagymértékben épít a források használatára. Így ezen a területen különösen fontos azok hitelességének vizsgálata, etikus használata. Az etikus használat alapja a forrástípustól függő azonosító adatok megadása (alkotó, keletkezési idő, hely), a

---

² A Könyvtárostanárok Egyesületének javaslatai az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló rendelet módosítási előterjesztéshez, Bp., KTE, 2014.12.30., 5 p., URL:

http://www.ktep.hu/sites/default/files/KTE_hozzaszolas_erttsegi_rendeletterv_2014_dec_30.pdf Utolsó letöltés: 2015.01.05.

felhasználás során a tartalom etikus idézése. Ez egyaránt fontos a hitelesség, visszakereshetőség és a forrás értékének megállapítása szempontjából, így szükséges a forrásértelmezéshez, forráskritikához.

Ezért javasoljuk az elvárás megjelenítését egy önálló sorban vagy valamely követelményhez kapcsolva.

Földrajz (Földünk és környezetünk)

„Az érettségi vizsgán a vizsgázónak a földrajzi-környezeti ismereteiről, valamint az alábbi földrajzzal kapcsolatos kompetenciáknak – adott vizsgaszintnek megfelelő – elsajátításáról kell számot adnia:

[...]

- földrajzi-környezeti tartalmú információhordozók használata, információk feldolgozása, értelmezése;” (140. p.)

Kiegészítési javaslat: és etikus felhasználásában (konkrét szöveghely: a fenti idézet folytatásaként)

Indoklás: Szeretnénk kiemelni, hogy ez a követelmény előremutató, az információs műveltség, az egész életen át tartó tanulás elismerését jelzi.

Reméljük, észrevételeinkkel tudtuk azt a céljukat támogatni, hogy minden tanuló legalább alapszintű könyvtárhasználati felkészítésben részesüljön, és érettségét ne kaphasson olyan jelölt, aki nincsen tisztában az etikus forráshasználat fontosságával és megvalósításának módjával. A felvetett témák részletesebb kifejtésében, a tartalmi szabályozók, útmutatók, tananyagok kidolgozásában szakértőink készséggel állnak rendelkezésükre.

Hozzászólásunkat az egyesületi tagság és az érdeklődők tájékoztatására honlapunkon nyilvánosságra hozzuk.

Budapest, 2015. április 1.

Szakmári Klára
elnök